EDITORIAL

DOI: https://doi.org/10.33782/eminak2025.3(51).803

IN THE FIELD OF EDUCATION AND SCIENCE (TO THE 90TH ANNIVERSARY OF PROFESSOR PETRO TRYGUB)

Petro Trygub
(Poltava, 1976)

June 27, 2025, marks the 90th anniversary of the birth of Petro Mykytovych Trygub (1935-2016) – an outstanding Ukrainian historian, educator, science organizer, and an active figure in the local history movement. His name is among those figures who have had a decisive influence on the formation of the modern model of regional historical studies and the development of the humanities in the South of Ukraine. The historian's academic legacy is a crucial component in the development of national historiography in the second half of the 20th century and the early 21st century.

Petro Mykytovych was born on June 27, 1935, in the old Sloboda Ukraine (Slobozhanshchyna) rural settlement of Kolomak, Kharkiv Oblast – a center of ancient Cossack traditions and local historical memory. It was just this historical space, saturated with centuries-old cultural and spiritual legacy, that shaped the future researcher's natural interest in history, which eventually evolved into a professional scientific pursuit.

From 1953 to 1958, he studied at the Faculty of History of Kharkiv State University, where he received comprehensive professional training and early showed an aptitude for scientific work. The young researcher's first publications demonstrated his interest in the complex processes of Ukrainian history during the period of revolutionary events and state-building in 1917-1921. It was the issue that would subsequently become the focal point of his scientific studies.

After graduating from the University, Petro Mykytovych began his teaching career in the Donetsk and Kharkiv regions, where he worked as a teacher of History, deputy head, extracurricular activities coordinator, and school headmaster. The characteristic features of that period were conscientiousness, responsibility, and a high level of organizational culture, which significantly influenced his subsequent scientific and pedagogical career.

In 1968, he entered the postgraduate program at Kharkiv State University, where he began a systematic study of materials from the period of the national liberation struggles of 1917-1921. The defense of his candidate's (1972) and doctoral dissertations (1988) testified to his maturation as a scholar, capable of offering significant conceptual generalizations regarding the processes of Ukrainian state

formation, the activities of Soviet authorities, and the transformation of social relations in the era of revolution and civil resistance.

In 1982, the Mykolaiv period of Petro Mykytovych's career began, marking one of the most productive periods in his professional life. Heading the Department of History of the USSR and the Ukrainian SSR at the Mykolaiv Pedagogical Institute (1982-1997), he initiated and implemented several scientific projects aimed at intensifying regional historical research. His name is associated with the organization of important all-Ukrainian and regional conferences, the advancement of regional history studies, the development of biographical studies, and the popularization of the historical legacy of the Mykolaiv region.

Petro Mykytovych was one of those researchers who laid the foundations for the modern understanding of regional history as a holistic system of local studies that combine academic tradition with the analysis of social and cultural processes. His collaboration with academician Petro Tymofiiovych Tronko became a significant factor in the formation of the All-Ukrainian Union of Local History Scholars (later the National Union of Local Lore Researchers of Ukraine). In 1991, he was entrusted with organizing and heading the Mykolaiv Regional Branch, which quickly became one of the leading regional history studies centers of the South of Ukrainian region.

In 1997, Petro Trygub got a position at the Mykolaiv Branch of the National University of Kyiv-Mohyla Academy (now – Petro Mohyla Black Sea National University), where he headed the Department of History and Philosophy, and later, the Department of International Relations and Foreign Policy. It was there that he established his own scientific school of historical regional history studies and trained a whole galaxy of researchers who continue to develop the thematic areas he initiated.

Petro Mykytovych's scientific legacy comprises hundreds of publications, including monographs, research papers, articles on the history of the region and individual settlements, editorial works, and reports presented at academic conferences. He combined in-depth source research with the ability to systematize diverse historical data, creating conceptual works that remain relevant to historians today.

It is essential to note that Petro Mykytovych effectively combined scientific activity with various organizational and educational endeavors. His many years of participation in the preparation of regional conferences, leadership of the Mykolaiv Regional Center of the Institute of History of Ukraine of the National Academy of Sciences of Ukraine, and editorial activity in the scientific series of the Petro Mohyla Black Sea State University have become prominent components of the development of the academic environment of the Mykolaiv region.

In 2025, on the 90th anniversary of Petro Mykytovych Trygub's birth, the scientific community honors his memory, paying tribute to his colossal work, high professionalism, and many years of dedication to historical science. His life path exemplifies serving the Ukrainian state, scientific truth, and educational mission. Sincere gratitude and cherished memories of him will be preserved not only in his works and scientific achievements but also in the hearts of colleagues, students, and those generations who will continue to develop the work he initiated.

The presented issue of the Journal is dedicated to the memory of the historian and consists of two parts: biographical reviews about Petro Trygub and a selection of research papers presenting the period of national liberation struggles from 1917 to 1921, which formed the basis of the historian's scientific legacy.

Kyrylo Horbenko,
Executive Secretary of 'Eminak' Journal

СТОРІНКА РЕДАКТОРА

НА ОСВІТЯНСЬКО-НАУКОВІЙ НИВІ (ДО 90-РІЧЧЯ ПРОФЕСОРА ПЕТРА ТРИГУБА)

27 червня 2025 р. виповнюється 90 років від дня народження Петра Микитовича Тригуба (1935-2016) – видатного українського ученого-історика, педагога, організатора науки й активного діяча краєзнавчого руху. Його ім'я належить до числа тих постатей, що визначально вплинули на формування сучасної моделі регіональних історичних студій і розвиток гуманітарної науки на Півдні України. Академічна спадщина історика є важливою складовою розвитку вітчизняної історіографії другої половини 20 – початку 21 ст.

Петро Тригуб
(Одеса, 2011)

Петро Микитович народився 27 червня 1935 р. у старовинному слобожанському селі Коломак Харківської області – осередку давніх козацьких традицій і локальної історичної пам'яті. Саме цей історичний простір, насичений багатовіковою культурною та духовною спадщиною, сформував у майбутнього дослідника природну увагу до історії, що згодом переросла у професійне наукове покликання.

У 1953-1958 рр. він навчався на історичному факультеті Харківського державного університету, де пройшов ґрунтовну фахову підготовку та рано проявив схильність до наукової роботи. Перші публікації молодого дослідника засвідчили його інтерес до складних процесів української історії періоду революційних подій і державного будівництва 1917-1921 рр. Саме ця проблематика у подальшому стане стрижнем його наукових студій.

Після закінчення університету Петро Микитович розпочав педагогічну діяльність на Донеччині та Харківщині, де працював учителем історії, завучем, організатором позакласної роботи та директором школи. Характерними рисами цього періоду стали сумлінність, відповідальність і висока організаторська культура, які визначили його подальшу науково-педагогічну кар'єру.

У 1968 р. він вступив до аспірантури Харківського державного університету, де розпочав системне опрацювання матеріалів періоду національно-визвольних змагань 1917-1921 рр. Захист кандидатської (1972) та докторської дисертацій (1988) засвідчив його становлення як зрілого науковця, здатного пропонувати вагомі концептуальні узагальнення щодо процесів українського державотворення,

діяльності влади рад, трансформації соціальних відносин у добу революції та громадянського протистояння.

З 1982 р. розпочався миколаївський період діяльності Петра Микитовича – один з найпродуктивніших у його професійному житті. Очоливши кафедру історії СРСР і УРСР Миколаївського педінституту (1982-1997), він ініціював і реалізував низку наукових проєктів, пов'язаних з активізацією регіональних історичних досліджень. З його ім'ям пов'язані проведення важливих всеукраїнських і регіональних конференцій, розгортання краєзнавчої роботи, розвиток біографістики та популяризація історичної спадщини Миколаївщини.

Петро Микитович був одним із тих науковців, хто заклав основи сучасного розуміння регіональної історії як цілісної системи локальних студій, що поєднують академічну традицію з аналізом соціокультурних процесів. Його співпраця з академіком Петром Тимофійовичем Троньком стала вагомим чинником становлення Всеукраїнської спілки краєзнавців (згодом – Національної спілки краєзнавців України). У 1991 р. саме йому було доручено організувати й очолити Миколаївське обласне відділення, яке швидко перетворилося на один із провідних краєзнавчих осередків південноукраїнського регіону.

У 1997 р. Петро Тригуб перейшов до Миколаївської філії Національного університету «Києво-Могилянська академія» (сьогодні – Чорноморський національний університет імені Петра Могили), де очолив кафедру історії та філософії, а згодом – кафедру міжнародних відносин та зовнішньої політики. Саме тут він створив власну наукову школу історичного краєзнавства, виховав цілу плеяду дослідників, які продовжують розвивати започатковані ним тематичні напрями.

Науковий доробок Петра Микитовича охоплює сотні публікацій, серед яких монографії, статті, нариси з історії регіону та окремих населених пунктів, редакторські праці, матеріали конференцій. Він поєднував глибоку джерелознавчу роботу з умінням систематизувати різнопланові історичні дані, створюючи концептуальні праці, що й сьогодні залишаються актуальними для істориків.

Важливо підкреслити, що Петро Микитович поєднував наукову діяльність із різноманітною організаційною й освітньою роботою. Його багаторічна участь у підготовці регіональних конференцій, керівництво Миколаївським регіональним центром Інституту історії України НАН України, редакційна діяльність у наукових серіях Чорноморського державного університету стали визначними компонентами розвитку академічного середовища Миколаївщини.

У 2025 р., в рік 90-річчя від дня народження Петра Микитовича Тригуба, наукова спільнота вшановує його пам'ять, віддаючи належне його колосальній праці, високому професіоналізму та багаторічній відданості історичній науці. Його життєвий шлях – це приклад служіння українській державі, науковій істині й освітній місії. Світла пам'ять і щира вдячність зберігатимуться за ним не лише у працях і наукових здобутках, а й у серцях колег, учнів і тих поколінь, які продовжуватимуть розвивати започатковану ним справу.

Представлене число журналу присвячене пам'яті історика і складається з двох частин – біографічні нариси про Петра Тригуба та підбірки статей, які презентують добу національно-визвольних змагань 1917-1921 рр., що лягла в основу наукової спадщини історика.

Кирило Горбенко,
відповідальний секретар журналу «Емінак»